

Вляза ли в ателието,

Валерия ВЕЛЕВА

Ето, виж сега, как ще направим ръката, после китката, тук ще оформя по-добре драперията на наметалото, ще оголим пъпа..." Разказът е на Вежди Рашидов. В ателието му сме. Пред него вече е извисил снага двуметров рицар, подпрян на меч. Още е от глина, мека и топла. Ръцете на Вежди със странно очарование се движат по фигурата и извайват детайлите - по голото тяло се очертават ребрата, мускулите на бедрата... А в огромни легенни по земята изстиват няколко восъчни фигури на коне. След три месеца те ще заминат за Токио, за Музея на коня. А пък авторът им ще тръгне към поредната си среща с публиката и поредното си признание.

Тук е неговото бягство. От ежедневието. От ан-

гажиментите в Министерството на културата. Преди две седмици Вежди Рашидов откри поредния музей в София. На социалистическото изкуство. За да покаже на младото поколение историята, която да ни напомня за грешките и заблудите. После осъществи голямата си мечта - България да влезе в Лувъра. Е, влезе! С божествените акварели и рисунки на Владимир Димитров-Майстора. Дни след това преряза лентата на Българския културен институт в Лондон, а сега го очакват в Брюксел - да представи на Европа Златното тракийско съкровище. "Само с културата можем да смаем света", убеден е творецът, който за две години успя да съчетае работата си на министър с творческите търсения на артистичната си душа.

Сам си отнех свободата, ставайки министър, казва Вежди Рашидов

- Помири ли се творецът в сърцето ти, Вежди, с администратора в министерството?

- Мисля, че тази битка ще бъде докрай. Невъзможно е онова, което съм изградил у себе си като манталитет и като свободен творец вече 60 години, да отстъпи на административната част от живота ми, която е един мандат. Светогледът, създаден за много години, няма как да бъде заменен с нещо, за което имам ясно съзнание, че е временно. Онова, което ми дава сили и кураж да работя, е желанието ми да създавам и инатът ми да устоявам на всякакви предизвикателства.

- Влезе в правителството като известен творец бохем. Имал ли си съмнения, че може би няма да се справиш като министър?

- Животът е странно нещо. Преди, когато бях свободен артист и когато в компания на моите приятели се веселяхме, всички казваха, че съм много готин бохем. А днес, когато съм се лишил от всички тези радости и съблазни на живота, все повече чувам какво ли не за битността ми като артист. Това са парадоксите на живота!

- Имало ли е моменти, в които си си казал: "Тръгвам си, не си заслужава да си жертвам свободата и творчеството!"

- Аз съм амбициозен човек и не бих се наел с нещо, ако не вярвам, че мога да го изпълня. Не така мислят за мен една дежурна група скептици, които в нищо не вярват, дори и в себе си, но нямат вътрешен инстинкт да си го признаят. А за тръгването, за свободата и за творчеството съм готов всеки ден.

- Какво жертва, за да станеш министър?

- Жертвах свободата, която имах. Човешката история е низ от радости и кръв, битка за свобода. Точно когато усещането ми за свобода бе най-силно - след като приключиха всичките ми творчески експерименти и опити да налучкам пътя, да намеря себе си в занаята и вече имах тази свобода в ателието си, точно тогава си самоотнех свободата.

- И бунтарят в теб умря! Не смяташ ли, че направи твърде голяма жертва?

- Сега разбирам, че когато бях свободен и бунтар, невинаги съм бил прав. Работата на един творец е да бъде филтър и опозиция на всяко време, на всяко управление, но онова, което сега разбрах, е, че в свободата невинаги човек може да е с точното усещане за нещата. Това е поредният урок за мен! От високата камбанария днес имам възможност да гле-

дам и в обратната посока.

- Ти имаше всичко: парите, славата, жените.

- Кучетата, внучките...

- Да, нямаше само власт. Сега имаш власт и не усещам да си щастлив, защо?

- Няма по-голяма власт от това да си талантлив, способен и доказан човек. Това беше огромна власт. Аз я имах. Сега, ако трябва да съм честен - имам по-малко власт. Парадокс!

- Мериш си думите, ти, който си бил вулкан от недоволство, сега те гледам притихнал, виждам как дори автоцензура си слагаш. Това не е обичайно за творец като теб.

- Е, вече разбирам, че когато не си

премеля думите и бъда изключително свободен, това може да съсипе живота на някого. Отговор-

ността за словото е огромна.

- За какво плаче душата ти? Тъжни са ти очите.

- Промени се животът ми. За много неща плаче душата ми. Така, както изглеждам груб и недоद्याлан, съм и много раним човек и това никога не съм го крил. Премълчавам, но нося в себе си много незаслужени обиди, особено когато съм полагал усилия да се случи най-доброто.

- Каза: промени се животът ми. Как се промени?

- Промених се самият аз, променихме се в семейството. Налегна ме ненужната умора, имам недостиг да вляза навреме в ателието си... Връхлитата ме агресивната посредственост, която на всяко мое добро начинание и усилие отвръща с едно викане, с едно пищене, което е незаслужено и не го разбирам.

- Болезнено преживяваш всяко искане за оставката ти.

- Да, защото когато толкова много желание имам да направя така, че моите събрата да са добре и когато има реален резултат от работата ми - в най-тежката криза аз осигурих 111 милиона за българската култура!

- И въпреки това скандираха "оставка" под прозорците ти.

- Това неразбиране много ме боли. Защото българската култура не трябва да обслужва интересите на политиките. И още повече когато сред инициаторите на скандирането са хора, които са далеч от разбирането за мъката да създаваш едно произведение, които са никому неизвестни "астроложки", изпълняващи политически поръчки на какви ли не опозици-

онни партии. С такива хора не бих водил диалог - от това остава само обидата и омерзението.

- Понякога не си ли казваш, като влезеш в Министерския съвет и седнеш с останалите министри покрай голямата маса: "Защо трябва-ше да дойда тук, връхлитат ме неприятности, поемам недоброжелателни погледи, защо да не се върна в ателието да работя?"

- Вече не е толкова лесно. Това трябваше да го кажа, когато разговарях с Бойко Борисов, преди да тръгна за Кърджали на избори през 2009-а. Не е толкова

Изглеждам груб и недоद्याлан, но съм много раним

заслужил. И до днес, минавайки край Арбанаси, се отбивам да сложа една китка на гроба

на Илия. Не ми е в кръвта предателството. Много хора предадоха Илия, познавам онези, които ядоха от неговата софра и после се отрекоха. Не мога да бъда такъв човек.

- Какво може да пречупи доверието между теб и премиера?

- Онова, което би могло да раздели хората, тръгнаха по един общ път, е единствено предателството. Останалото е диалог. Ще си позволя откровението, че по-диалогичен човек от премиера Бойко Борисов не съм виждал, обратно на мнението, което някои се опитват да внушат. Диалогичността е характерна за цялото правителство.

- Беше канен за министър и от други премиери, даже от Симеон Сакскобургготски. Защо реши на Борисов да приемеш офертата? Какво те накара, някаква суета ли те полази?

- Не, не е суета. Това е една случайност, в която моята неспокойна душа отново направи голяма беля. Не само от царя съм канен. Бил съм канен и за БКП, и за ДС, и за СДС, бях канен и в ДПС, и в БСП... На всички тези места съм отговорял едно и също: "Не искам да съм политик, искам да стана голям български художник!" Ако отворите моето досие, дебела папка е, ще видите как са ме наблюдавали още от ученик в Кърджали, как са ме били дори, за да ме вербуват. От хиляди, хиляди, хиляди преровени досиета Евтим Костадинов каза, че съм аз един от малцината, който е отказал да сътрудничи на Държавна сигурност. Били са ме четири часа в едно мазе в Ботевград, а аз мълча като комунист... Но не искам да се героизирам сега, защото всички ченгета се героизираха. На 60 г. искам да си гледам внуците. Долни доносници днес играят ролята на някакви разузнавачи. Не е честно. Хора, които са съсипали живота на близки, на приятели, да са по-добре те... В досието ми навсякъде е споменато - обектът да се наблюдава добре, обектът владее езици, обектът е умен, обектът е дипломатичен, гъвкав, да бъде изпратен в Италия да следва академия, оттам да бъде внедрен в Германия. Ако някой е бил подготвен за разузнавач, това съм бил аз. За съжаление не съм разбрал, че мога да

Страх ме е от смъртта